

NieuwSwaar

jaargang 2 - uitgave 8

oktober 2011

ZOMERKAMPWEEK 2011 NIEUW SCHEEMDA

De zomerkampweek, die dit jaar werd gehouden van 1 t/m 5 augustus was wederom een groot succes. Er hebben zich 27 kinderen opgegeven, waarvan er elke nacht 22 bleven slapen. We hebben ongelofelijk veel geluk gehad met het weer. Het was deze zomervakantie de enige week, die een beetje op zomer leek. De week stond in het teken van de X-factor. Op de eerste dag was er een heuse super de luxe limousine met een grande dame gehuurd. Zij opende het zomerkamp officieel.

Daarna mocht iedereen natuurlijk een rondje maken in de wagen. De kinderen vonden het fantastisch! Voor een paar dagen was er een superglijbaan geregeld. Met zeepsop werd ie natuurlijk nog veel gladder, waardoor deze attractie nog meer een spetterend spektakel werd. Er was een vossenjacht, een avondwandeling, een kampvuur, de lawaaitocht en er is ook weer veel geknutseld. De hele week waren de kinderen heel actief bezig met het instuderen van dans, pantomime en

zang. De ouders en andere belangstellenden hebben hiervan de laatste avond van de week kunnen meegenieten. Het is fantastisch dat een groep jonge mensen zich een hele week belangeloos inzet om alle kinderen een leuke week te bezorgen. Dank, ook aan de mensen die hebben geholpen met het opbouwen en afbreken van het kamp. Zonder jullie allemaal zou dit allemaal niet mogelijk zijn.

VAN DE REDACTIE

Voor u ligt het eerste nummer van de tweede jaargang van NieuwSwaar! Eigenlijk wilden we de krant na een jaar evalueren om te kijken of de krant wel voldeed aan een behoefte. U begrijpt, die evaluatie is nog niet geweest, maar we gaan wel gewoon door. De leuke reacties, de betrokkenheid en de kopij van veel meer mensen, dan alleen de redactieleden hebben ons allang overtuigd. Op het moment dat ik dit schrijf schijnt de zon volop! Na deze zomer, waarin de enige goede, zonnige week de zomerkampweek voor de kinderen was, is het eindelijk weer mooi weer, heerlijk! In deze krant is er weer volop nieuws van onder andere de culturele commissie, de wandelpadencommissie en de vrouwen van nu. De kopij voor de volgende krant ontvangen we graag voor 15 november 2011. Ik wens u een prachtige nazomer of een mooie herfst, zo u wilt!

Colofon

Kopij aanleveren: voor 15 november 2011.

De kopij kunt u mailen naar:

dorpskrant@t-waar.nl of

dorpskrant@nieuw-scheemda.nl

Niets uit deze uitgave mag op welke wijze dan ook worden overgenomen zonder voorafgaande toestemming van de auteurs of rechthebbenden. De redactie behoudt zich het recht stukken in te korten.

Redactie: Paulona Mellema, Jolijn Bijlsma, Patrick Seiner, Marjan Jutting en Aletta Bulskool, Mirjam Eelsuma

Vormgeving: studio-pgraphix.nl

Voor geïnteresseerden buiten het verspreidingsgebied bieden wij de mogelijkheid om voor 10 euro per jaar lid te worden.

Hiervoor ontvangt u om de 2 maanden. Hij wordt bij u thuis bezorgd.

Stuur een mail met uw adresgegevens naar:

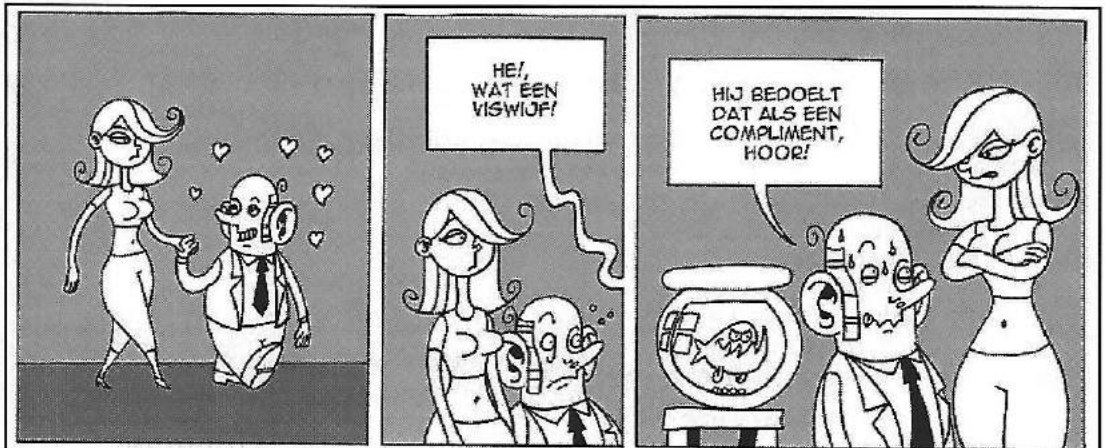
dorpskrant@t-waar.nl of

dorpskrant@nieuw-scheemda.nl

OPROEP

De Culturele Commissie Nieuw Scheemda 'tWaar zoekt versterking. Al ruim zes jaar zijn we met plezier in de kerk bezig met het organiseren van concerten. Zo langzamerhand willen we graag nieuwe en jongere leden erbij. Immers nieuwe mensen geeft nieuwe ideeën. Wie wil onze commissie komen helpen?

Informatie op te vragen bij: Dirkje Haan, Ankie Grooten, Roelof Manting en Greetje

VBO **MAKELAAR**

Goed advies nodig?

Het juiste adres voor aan- en verkoop onroerend goed, financieringen, taxaties, verzekeringen en hypotheeken.

Loop eens vrijblijvend bij ons binnen of bel voor een afspraak met één van onze deskundige adviseurs.

U bent van harte welkom.

Dijk *Scheemda* **Makelaardij**
V A S T G O E D

Torenstraat 17, Scheemda
Telefoon 0597-593529 www.dijk-vastgoed.nl

MOLEN OPGEKNAPT

Onze mooie westerse molen is voorzien van een hek zodat u er veilig om heen kunt lopen.

De Westerse Molen is een poldermolen ten westen van het dorp Nieuw-Scheemda. De molen werd in 1862 gebouwd nadat een voorganger was afgebrand. De molen bleef tot in de jaren zestig beroepsmatig in gebruik, tot begin jaren negentig was de molen een reservegemaal. De molen met twee vijzels is eigendom van de Molenstichting Oldambt. Alhoewel de naam van de molen de naam Zeldenrust vermeldt, wordt de molen over het algemeen aangeduid als de Westerse Molen. Molenaar Wim van Rheen laat de molen regelmatig met windkracht malen.

Dorpsfilm

25 november als wordt op veler verzoek de oude dorpsfilm gedraaid.

Het vindt plaats in dorpshuis 't Schoevertje
aanvang 20.00u

Opgave via dirkjeaan@hotmail.com
of tel 0598 446497 of bij 't Schoevertje

Vol is vol! Komt allen

Entree € 3,-- inclusief twee keer koffie.

Dier & Tuin Roelie

Hoofdweg 11, 9942 PA 't Waar, 0598-446308

Aanbieding:

Konacorn hondenkoekjes "Extraatjes"

1 voor € 1,65

2 voor € 2,95

Help de vogels de winter de door:

**Vetbollen
Pindanetjes
Strooivoer**

Eigen merk hondenbrokken: 10 kg voor € 10,60

**Diverse soorten vogelvoer: Kanariezaad - Parkietenzaad -
Papegaaienvoer - Wildzangzaad - Tropisch zaad -
Tortelduif - Sierduif - Eivoer.**

**Warme noorse sokken 2 paar voor € 3,95
maat 39 t/m 48.**

NIEUWS VAN DE VROUWEN VAN NU

Dinsdag 20 september hebben we een fantastische aftrap van het nieuwe seizoen gehad in ons prachtige kerkje in Nieuw-Scheemda. De vrouwen van Nu hadden een zangworkshop georganiseerd onder de bezielende leiding van Annemieke van Walsum, viool- en muziekdocente aan de muziekschool in Winschoten. Er waren maar liefst 28 vrouwen aanwezig. We begonnen met stemoefeningen. Uiteindelijk hebben we met z'n allen een deel van het Engelse lied 'dream' in canon gezongen. Dankzij Dirkje en Maria werd de inwendige mens ook heel goed verzorgd. Zo iets moeten we veel vaker doen. Het was een groot succes!

12 oktober REINT WOBBS

Reint Wobbes verteld een verhaal Kerkhoven in de provincie Groningen. Dit doet hij 12 oktober vanaf 20.00 uur in 't Schoevertje.

Iedereen is van harte welkom!!!

Klaverjasclub mei

Klaverjasclub 't Vrije Weekend had op vrijdagavond 13 mei de laatste klaverjasavond van het seizoen 2010-2011. Op deze laatste avond zou nummer 1-2 of 3 pas bekend worden. Eigenlijk was de nummer 1 al wel bekend bij degene die de stand bijhoudt maar de stand is bij de spelers niet bekend. Nummers 2 t/m 7 hadden allemaal nog kans om 2e of 3e te worden.

Na het spelen van 3 rondes en de nodige verschuivingen in de stand konden de winnaars bekend worden gemaakt. Hier dan de einduitslag.

en als laatste Anneke Bethlehem met 81250 punten. Anneke en Michel hebben wel de meeste keren verzuimd.

Tijdens het kaarten waren we al voorzien van de nodige hapjes en drankjes en na het uitreiken van de bekertjes hadden Peter en Rika ook nog gezorgd dat er een voortreffelijk buffet klaar stond. Daar werd goed van gegeten.

Wij, als klaverjassers, kunnen weer terugkijken op een geslaagd en ook gezellig kaartseizoen.

Wat we heel erg graag zouden willen is meer LEDEN.

1e Harm Eerkens	96347 punten	8e Thea Moes	91000 punten
2e Mark Eerkens	93679 punten	9e Marleen Metzlar	90907 punten
3e Bernard Lugtenberg	93401 punten	10e Thea van Bree	90710 punten
4e Antjo Welp	93329 punten	11e Hendrik Eerkens	88388 punten
5e Gerrit van de Kam	93243 punten	12e Tineke Tims	85769 punten
6e Riekus van Bergen	93112 punten	13e Greetje Schipma	85422 punten
7e Frits de Jonge	92831 punten	14e Michel Vergeer	82402 punten

We beginnen weer vrijdagavond 9 september om 20.00 uur. En dan iedere 14 dagen.

Voor informatie en/of opgave Thea van Bree 0598-446429 theavanbree@gmail.com.

WANDELPADEN ROND NIEUW SCHEEMDA

Een groepje enthousiaste wandelaars uit Nieuw Scheemda-t Waar, wil graag de wandelpaden rondom onze dorpen uitbreiden. Zo u kunt verschillende ommetjes maken, Wij willen u verder graag attentenderen op de onderstaande paden en ook willen we oude kerkepaden herstellen. Over sommige paden is al eens gesproken, andere zijn nieuw. Voorbeelden zijn:

- het doortrekken van het fietspad vanaf Roode Til langs het Oude Diepje tot aan Hamrikkerweg/Oude Diepje;

- een pad door het bos bij Kerkwijk (zodanig dat je er moet droge voeten doorheen kunt lopen),

- het herstellen van het kerkepad richting Noordbroek.

We zijn op dit moment in overleg met de gemeente. Daarna willen we graag een informatiebijeenkomst organiseren.

Wil je meedenken of heb je ideeën, geef dat dan aan ons door op het mailadres van NieuwSwaar.

Wandelen

Wind in de haren
Zon hoog aan de hemel
Vogels vliegen af en aan
In de verte staat een koe

De weg slingert voort
Tussen de weilanden
Met hier en daar een sloot
Een tractor af en toe

Wandelen in de polders
Zo heerlijke rustig
De pas erin en gaan
Nog lang niet moe

In onze omgeving zijn veel meer wandelpaden dan u denkt. Wat dacht u van deze? Een prachtig rondje van bijna 7 km.

"WAT HOUDT U BEZIG?"

In deze rubriek vertelt u, een inwoner van onze dorpen, wat u bezighoudt. Dit kan letterlijk zijn: wat doet u in het dagelijks leven. Wat voor (vrijwilligers) werk doet u of welke bijzondere hobby heeft u. Het kan ook figuurlijk worden opgevat. Waar denkt u veel aan? Is het de krimp in ons gebied, De Klinker, het ziekenhuis, de politiek, de economische crisis, problemen in het Middenoosten of de aardbeving in Japan... Lucht uw hart!

Iedere schrijver geeft de pen door aan een andere dorpbewoner

Deze keer: Paul van Velsen

Tjasso Roossien heeft de pen aan mij doorgegeven. Vandaar. Ik zal me eerst maar eens even voorstellen.
Paul van Velsen is mijn naam. Ik woon nu al weer 9 jaar met Maïke op 't Waar. Mijn beroep is timmerman en ik heb een eigen bedrijf. Ik wil graag iets vertellen over een groot plezier in mijn leven: zeilen. Min of meer in een opwelling heb ik een tijdje geleden een kleine open zeilboot gekocht. Het was een heel avontuur om zonder ervaring en zonder lessen gevolg te hebben gewoon de zeilen te hijsen. En ik kan je vertellen dat er in het begin ook heel wat mis is gegaan, inclusief omslaan.

De laatste tijd zeil ik ook af en toe een paar dagen op het wad. Dan laat ik me meenemen door het tij, laat me droog vallen op een zandplaat of overnacht aan het anker. Zo dicht bij huis, en toch echt op reis.

Fascinerend aan zeilen is dat de wind je overal naar toe kan brengen. Met wind mee is alles een koud kunstje, maar ook tegen de wind in kun je overal komen. Alleen kost het dan meer moeite en tijd. Het is net het dagelijkse leven...

Ik geef de pen door aan Theo Verbeek, Hamrikkerweg 132

VOLLEYBAL 2011

Dit jaar werd het jaarlijkse stratenolleybal toernooi gehouden op een nieuwe locatie. In plaats van de vertrouwde plek achter de kerkwijk aan het water, werd er nu gespeeld op het oefenveld van de OldamsterBoys. Het multifunctioneel centrum stelde haar faciliteiten zoals toiletten, stroom en water beschikbaar. De Leeuwenborg zorgde voor de drankjes. De broodjes werden verzorgd door de C1000 Scheemda. Het was een mooie sportieve dag waarin spannende partijen gespeeld werden, maar vooral veel plezier werd beleefd. De uiteindelijke strijd werd gestreden tussen de 3 Lutjemuntendam teams. Lutjemuntendam 2 ging er vandoor met de eerste plek. Lutjemuntendam 1 werd nummer twee en Jeugd-Lutjemuntendam behaalde de derde plaats.

Het StratenVolleybaltoernooi wordt ieder jaar georganiseerd door een enthousiaste groep vrijwilligers uit de activiteitencommissie. Speciale dank gaat hierbij uit naar Hendrik Eerkens, die dit jaar, na 14 jaar het stokje door geeft aan Erik Eerkens en Dennis Burema. Hierbij danken wij Hendrik voor alle jaren inzet en enthousiasme voor het Volleybaltoernooi. En welkom Erik en Dennis!

Partyboerderij & Indoor Speelparadijs

De Leeuwenborg

Dé sfeervolle en betaalbare feestlocatie voor o.a.:

Bruilofts- en kraamfeesten, Familie- en kinderfeesten, (buurt)verenigingen, etc.

Openingstijden Speelparadijs:

Woensdag en vrijdag 12.00 – 18.00 uur

Zaterdag en zondag 10.00 – 18.00 uur

Tijdens noordelijke schoolvakanties open op alle dagen van 10.00-18.00 uur (in de zomervakantie op maandag dicht).

Entree: € 4,00 per kind van 1 – 2 jaar

€ 5,50 per kind vanaf 3 jaar

Ouders/begeleiders: GRATIS!!

**** van April t/m Oktober: 18-BAANS (buiten) MIDGETGOLF ****

Kijk voor feest-arrangementen eens op onze website: www.deleeuwenborg.nl

Partyboerderij & Indoorspeelparadijs De Leeuwenborg
Pastorieweg 14 te Nieuw Scheemda (0598-446464)

HISTORIE

DE KRANT VAN VANDAAG

INGEZONDEN

Hallo redactie nieuwswaar,

Bedankt voor jullie tweemaandelijks inspanning. Mijn moeder hoorde van de dorpskrant en denkt dat er vroeger ook een is geweest, zij heeft nog een in de kast liggen. Dit gaat echter over de structuurschets provinciale planologische dienst in 1972. Nieuw-Scheemda en 't Waar moesten toen van de kaart. Misschien nog ooit een leuk onderwerp voor jullie, daarom stuur ik dit boekje. Verder wens ik jullie nog veel succes met NieuwSwaar

Groetjes Frouwe Huisman

Hieronder twee pagina's uit de dorpskrant 1972;

1621

ongemeen nat en regenachtig zomer, ingezonderheid van 1 juni tot 6 oktober, in welken tijd men slechts 5 dagen had waarop het niet regende. Daarop volgde van 1621 tot 1622 een zeer sterken winter. Men kon met de slede over het IJsselmeer naar Enkhuizen. In het schaarsch bevolkte Drenthe stierven in 1621 vele menschen, uit gebrek aan koren den hongersdood

1617

Het Sappemeer waar in van 7 tot 16 voeten water stond, wordt op last van de regering der stad Groningen drooggemaakt, en zulks door het graven van eene vaart van 1200 Groninger roeden lang, loopende westwaarts door het Hoogezand. 1618 Het Sappemeer, nu afgetapt zijnde, zoo wordt de nieuw gegraven vaart, in dit jaar door deze nu drooge laagte met 1000 roeden lengte tot aan Zuidbroek doorgegraven. Op 26 maart 1628 voer het eerste schip langs deze nieuwe vaart tot aan Zuidbroek. Enige dagen later werd ook de daarbij behorende rijweg voor rijtuigen geopend. In 1637 werd dit kanaal en de daar bijlangloopende rijweg tot aan Winschoten verlengd.

1653

Muizenjaar, in 1653 kriede het in hoven en velden van muizen, die overal groote schade veroorzaakten. De wei- en bouwlanden werden zoo los, kaal en naakt, alsof het pas omgeploegde akkers waren, er was geen gras of groen te zien. De prijs der tarwe was te Amsterdam 250 goudgulden.

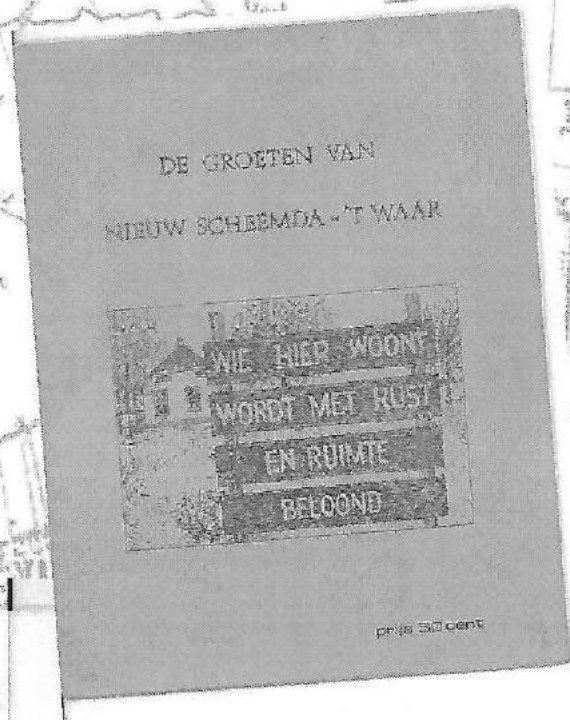
uit: Stads - en dorpskroniek Groningen Friesland Drenthe

Franse Auto?

APK keuring en
onderhoud voor alle merken
voor uw gemak:

Wij kunnen uw auto 's ochtends halen
en 's avonds weer thuis brengen!

Gideonweg 7
9723 BM Groningen
050-318 3419
06-5511 6555

DE VERZORGING IN EN OM NIEUW SCHEEMDA / 'T WAAR.

Het dorp beschikt over een voorzieningenpakket voor dagelijkse behoeften, welke bij konsolidering en/of uitbreiding voor de inwoners toereikend is of een kleine uitbreiding verdient:

- water/licht/gas.
- rijdende kruidenier/melkman/groenteman/bakker aan huis.
- postkantoor
- drie café's (met vergader- en feestzaalruimten).
- een dorps huis met bibliotheek en gymnastiekzaal.
- een tweeklassige lagere school.
- pittringspost Raiffeisenbank.
- garagebedrijf/benzineverkooppunt.
- sportveld met nieuwe kleedakkommodatie.
- een goed functionerende medische voorziening via contactadressen, die de beschikking geeft over vijf huisartsen uit Scheemda en de apotheekdiensten in het dorp brengen.

Verder beschikt het dorp over een aantal kleine middenstandsbedrijven, die (struktureel gezien) een bijzonder moeilijke tijd tegemoet gaan.

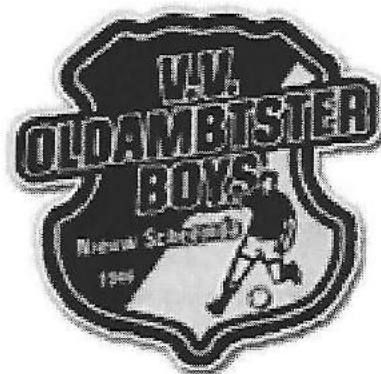
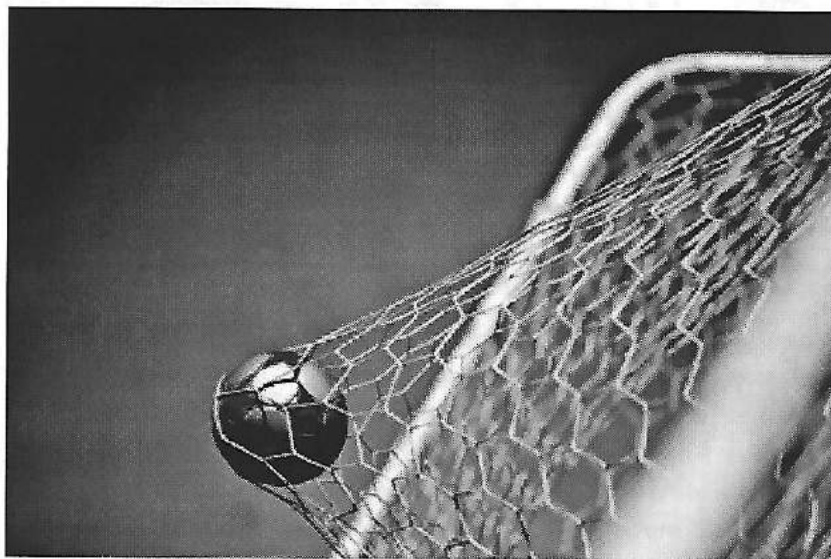
Voor alle verdere diensten is men gericht op Winschoten en daarna Groningen. Met uitzondering van de bestuurlijke binding (gemeenteraad, secretarie) en in mindere mate het (MAVO) onderwijs, de medische zorg en recreatie (zwenbad, sporthal) is voor Nieuw Scheemda/'t Waar, Scheemda geen "verzorgingspunt of tertiër centrum", ook niet wanneer het verzorgingspeil door welke ingreep ook gestimuleerd zou worden. Scheemda is en zal o.i. nooit het alternatief worden voor Winschoten.

SPORT OLDAMBTSTER BOYS 2

Het vervolg....In de laatste uitgave vóór de zomervakantie was het slot van de competitie 2010/2011 nog niet gespeeld, dus we schakelen nog even terug. Uiteindelijk eindigden we als 4e en wonnen we de laatste wedstrijd uit tegen Oosterhoek3 met een 'record'score van 11-2, geloof ik. Al met al: bepaald géén slecht seizoen!!

Benieuwd wat de nieuwe competitie ons gaat brengen. De indeling lijkt op voorhand niet slecht met o.a. Scheemda, Heiligerlee, Bato, ASVB en BNC. We hoeven gelukkig niet meer het Hogeland op en ook niet naar Stad. We missen natuurlijk wel onze kern van 'youngsters', die bijna allemaal doorgestroomd zijn naar Old.Boys 1. Maar gelukkig is de groep 'youngsters' momenteel zo groot dat er altijd wel een stuk of 5 met ons team mee kunnen doen om de kern van 'oldies' aan te vullen. Rikus heeft weer voor 1 jaar bijgetekend, de transfer van Joop naar MOVV werd teruggedraaid, Jan Dammer werd voor de club behouden, Brasse lijkt eindelijk blessure vrij, zelfs Koos heeft de kicken weer aan getrokken en Harm, Harrie Klein, Buur, Kuip, Bloempot, Pit, Erik Truck en mijzelf lijken er ook weer klaar voor. En als dan 'vaste' kiep John VDB ook weer vaker beschikbaar is, dan moeten we haast wel een leuk elftal krijgen en een leuk seizoen kunnen draaien. Inmiddels zijn de 1ste wedstrijden gespeeld en dat viel niet mee! Zondag 18 sept. moesten we in Beerta tegen Thos2. Door een fraaie actie van Egbert kwamen we nog wel op 0-1, maar halverwege stonden we 3-1 achter. Vooral onze kiep Richard speelde een uiterst ongelukkige wedstrijd en zo verloren we met 6-3. Een week later ging het thuis tegen Drieborg3 nog niet veel beter en was de stand bij rust zelfs 0-3. Door de 1ste 2 goals van nieuwe 'youngsters' Bart en Raymond werd het uiteindelijk 2-4. Laten we het er maar op houden dat we een beetje stroef op gang komen en er van uit gaan dat het de aankomende weken vast 'beter' zal gaan lopen.

Bert Bijlsma

”

Maar gelukkig is de groep 'youngsters' momenteel zo groot dat er altijd wel een stuk of 5 met ons team mee kunnen doen om de kern van 'oldies' aan te vullen.

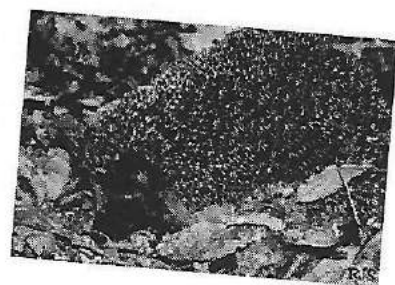
”

KIDS PAGINA

Egels een eigen plekje in de tuin

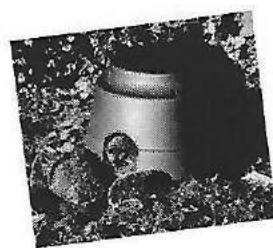
Vogels zijn natuurlijk niet de enige dieren die in de herfst jouw tuin komen opzoeken. Ook egels komen er graag. Som heb je dit misschien niet eens in de gaten.

Egels zijn namelijk echte nachtdieren, dus het komt weinig voor dat je ze overdag tegenkomt. Voor de winterslaap is een goed warm winternest erg belangrijk. Het nest moet echt vocht- en windvrij zijn en het liefst met een dikke laag compost of bladeren eroverheen.

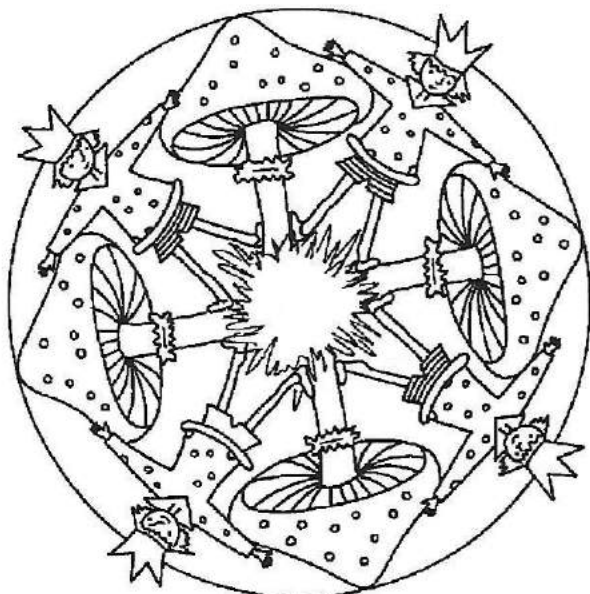

Wil jij ook egels in je tuin?
Hier een paar tips waar egels erg blij van worden!

- Laat een hoop takken en bladeren achterin de tuin liggen. Dit vormt een ideale verblijfplaats voor egels.
- Koop een egelkoepel voor in de tuin. De dieren kunnen hierdoor een lange winterslaap houden, omdat deze koepel van houtbeton een goede bodem heeft. Zorg ervoor dat er voldoende stro, hooi, papier en houtspaanders in liggen.
- Leg wat voedsel voor de egels buiten. Om de winter goed door te komen, moeten egels veel eten om reserves op te bouwen. Katten- en hondenvoer, een rauw ei, spekrandjes, gemengd met muesli of pindakaas zijn voorbeelden van goed voedsel voor egels.

Woordzoeker Herfst

h	q	h	l	s	y	i	p	s	a	g	i	m	b	h	r	p	g
e	w	e	m	p	f	o	p	d	k	w	z	l	a	i	o	e	
r	i	r	j	a	a	v	m	i	p	d	t	l	a	l	e	p	s
f	n	f	a	p	d	h	p	n	m	p	a	a	d	l	i	f	n
s	d	s	a	e	d	e	o	n	i	u	k	a	e	o	k	r	g
t	r	t	r	i	e	p	e	e	f	w	k	r	r	w	e	z	y
v	c	t	g	i	s	a	n	n	q	h	e	z	e	e	l	v	s
a	k	a	e	s	t	z	r	q	f	t	n	e	n	e	s	i	t
k	c	f	t	c	o	c	c	w	j	u	b	n	m	n	o	r	o
a	q	e	i	r	e	e	x	h	e	r	f	s	t	w	k	u	r
n	k	l	j	b	l	v	l	i	e	g	e	n	z	w	a	m	m
t	n	b	d	p	g	r	e	g	e	n	u	g	u	u	r	l	g
i	r	b	e	h	e	r	f	s	t	b	l	a	d	g	e	t	a
e	k	a	s	t	a	n	j	e	x	p	g	w	a	a	i	e	n

Herfst	pompoen	eikels	takken
paddestoel	herfsttafel	herfstvakantie	Regen
Bladeren	Spinnen	Vliegenzwam	Halloween
Storm	Wind	Guur	Herfstblad
jaargetijde	kastanje	laarzen	waaien

HISTORIE

In uitgave 4 van deze krant heeft u een stuk kunnen lezen uit het profielwerkstuk van Herman Mellema 'Steenhuis Coendersborg te Nieuw Scheemda'. In dit stuk probeerde hij de volgende vragen te beantwoorden; **Hoofdvraag:**

- Hoe heeft de Coendersborg er waarschijnlijk uitgezien?

Deelvragen:

- Waar stond de borg precies?
- Wie waren de bewoners?
- Waarom is de borg niet bewaard gebleven?

In April dit jaar zijn de volgende stukken al gepubliceerd; ***Geschiedenis van Nieuw Scheemda, Nieuw Scheemda omstreeks 1600 en Ontstaans-geschiedenis van de Groninger steenhuisen.***

Hoe heeft de borg van Mello Condors eruit gezien?

In 1689 werd verkocht; wijlen d' E.E. de edele en eerwaarden Drost Mello Condors landerijen en voortreffelijke Borgh, hovingen, singels, grachten, boomen, plantagen en andere dependentiën van dien, de Heemstede ten Oosten van de Borgh daarmede ondergcomprehendeert, in de Scheemderhamrick gelegen, sich uijtsteckende van het pastorijelandt renders de beide Sassen genaimt bij het Nieuwe Diep, tot over het Zijlldiep, groot circum, twee en vijftich deimten, wordende tegenwoordigh gebruikct door twee distinct meijeren.

Er stonden veel borgen in de provincie Groningen. De borg die men kan vergelijken met de Condorsborg is de Fraeylemaborg te Slochteren. Waarschijnlijk was de Condorsborg niet zo groot maar het had bomen, singels, grachten, plantagerien en bijgebouwen. De Condorsborg was wel een indrukwekkend bouwwerk.

Interieur

"Bij de omvangrijke "timmeringe" van het drostenhuis in Zuidbroek in 1602 door kistenmaker Johan Ellens werden geleverd een wenteltrap, bedsteden, schoorsteenmantels en andere "noetdenstige" (noodzakelijke) dingen."

In 1602 werd het drostenhuis in Zuidbroek verbouwd door timmerman Christof Jansen. De interieur rekening werd apart betaald door Mello Condors aan een andere timmerman namelijk Johan Ellens. Dit is wel merkwaardig. Het zou ook kunnen dat Mello Coenders de spullen nodig had voor zijn nieuwe woning in Nieuw Scheemda. De Coendersborg werd namelijk rond 1597 gebouwd. Het is opvallend dat de rekening werd betaald aan een andere timmerman en dat het apart werd afgerekend. De meeste borgen in de provincie hadden nog een kern van een middeleeuws steenhuis. Een eenvoudige toren met zadeldak. In Nieuw Scheemda werd nieuw gebouwd dus er is geen middeleeuwse kern te vinden. De mode rond 1600 was toen eenvoud en symmetrie (Classicisme). Het huis zal waarschijnlijk in die eenvoudige stijl gebouwd zijn. De borg Scheltekema Nijenstein te Zandweer werd gebouwd in het begin van de 17de

eeuw door Edzard Jacob Clant en zijn tweede vrouw Bouwina Coenders van Helpen. (Zie afbeelding 13) De meeste borgen die rond die tijd werden gebouwd hadden een langgerekt zaalhuis met traptoren tegen de voorgevel. De begane grond bestond waarschijnlijk uit een gang waarop twee kamers uitkwamen en een bredere ruimte tegen de korte gevel. Op de eerste verdieping lag waarschijnlijk de zaal. Aan de buitenzijde was een traptoren. Deze toren had vaak een vierkante onderbouw en een achtkantige bovenbouw. Op die toren was vaak een uijvormig dak aangebracht. Vergelijkbaar zijn de borgen van Ewsum, Fraeyelama ook de Luiningaborg hadden een in diezelfde stijl.

Inventaris

In de borg van Remt Rengers van ten Post stond in de oostervoorzaal een ledikant, 27 schilderijen en er hing een tapeet (wandtapijt) verder nog twee kaarten en porseleinen objecten. In Nienoord hadden de bewoners in 1608 een bruine groene en rode kamer en een fraai ingerichte zaal met wandbekleding van blauw laken geel koperen kroonluchter. Daarnaast nog drie eikenhouten banken in de zaal en zestien Spaanse stoelen. Je mag hieruit concluderen dat de borgen in Groningen in de 17de eeuw rijkelijk waren versierd.

Bewoners

De volgende bewoners hebben op de borg gewoond. Mello Condors geboren in 1540 en overleden in 1617 hij was de zoon van Johan Coenders en Truida Ayekema. Hij was getrouwd met Habbetjen Rolteman geboren in 1544 en overleden in 1586. Hun kinderen waren:

Melchior Coenders van Helpen en Albert Coenders van Helpen

De vader van Mello was Johan Coenders hij werd geboren in 1510.

Zijn moeder was Truida Ayekema geboren in 1525.

Mello trouwde met Habbetjen Rolteman zij werd geboren omstreeks 1544,

Zij was de dochter van Albert Rolteman en Johanna Coninck. Mello en Habbetjen kregen in ieder geval twee zonen: Melchior en Albert Coenders van Helpen.

Melchior werd geboren rond 1600 en is overleden op 16 juni 1628 te Groningen. Hij was luitenant ritmeester. Hij trouwde met Catharina Alberda samen kregen zij een kind genaamd Habbina Coenders die werd geboren omstreeks 1628; Habbina heeft haar vader dus niet gekend. Zij trouwde in 1653 met Jan Clant van de Breede. Albert Coenders werd geboren rond 1585 en overleed in 1644. Hij was heer van Aduard Ludema tot Oldorp en Harsens, redger 1 te Aduard. Albert trouwde

vervolg pag. 9

met Peterken Alberda in 1609 en hertrouwde in 1631 met Gratia Maria Clant. Gratia Maria en Albert kregen een kind: Petronella Coenders tot Klinkenborg. Petronella trouwde in 1649 met Joost Lewe ter Hansouwe heer van klinkenborg en Kantens geboren in 1626 in Eelde. Hij werd 50 jaar en was lid van de Gedeputeerde Staten van Groningen en Ommelanden. Petronella kreeg 6 kinderen. Zij overleed ook in Kantens. Het is zeker dat Melchior en Albert niet op de borg bleven na Mello.

Melchior en zijn vrouw woonden in Kantens dus hij verbleef niet in Nieuw Scheemda. Melchior overleed jong hij werd 28 jaar. Zijn dochter Habbina Coenders trouwde met Jan Clant van Breede hij was hoofdeling op de Bredeborg. Dit echtpaar woonde ook niet in Nieuw Scheemda. Albert de andere zoon ging naar Aduard en ook de dochter van Albert, Petronella die verbleven waarschijnlijk niet in Nieuw Scheemda want haar man overleed te Kantens. In het boek over Nieuw Scheemda wordt gesproken over Joan en zijn zoon Jonker Jan. Ik heb deze niet kunnen vinden. Volgens Otto Knottnerus was er dus nog een zoon, Die op de borg verbleef. De borg is wel bewoond gebleven na de familie Coenders want op de plek van de borg heeft tot 1906 nog een boerderij gestaan die de borg heette. In 1682 wordt de borg nog vermeld op een provinciekaart van Visscher en Starkenborg. In 1689 wordt de borg verkocht. In 1708 wordt nog gesproken van een borg. Waarschijnlijk is de borg dus na 1708 afgebroken en is er een boerderij voor in de plaats gekomen.

Wie was Mello Coenders?

De overopa van Mello was Coert Coenders. Coert Coenders werd geboren in 1417 in Dokkum. Hij trouwde eerst met Oede Lichtvoet geboren 1421 in Dokkum. Zij kregen een kind Johan Coenders geboren in Dokkum in 1443 Johan overleed in 1496 in Groningen. Coert hertrouwde later met Stine Horencken. Zij kregen samen nog een zoon Ludolf Coenders geboren te Groningen in 1470. Ludolf trouwde met Hermanna Rebergh. Zij kregen een zoon Johan die burgemeester werd van de stad Groningen. Johan trouwde met Truida Aykema geboren 1525. Hun zoon was Mello Coenders van Helpen onze hoofdpersoon. Hij was burgemeester van Groningen net als zijn vader en drost in het Oldambt. Coenders woonde voor hij naar Nieuw Scheemda kwam in Groningen aan de Grote Markt 26 in het pand genaamd De Olde Daniël. Mello heeft gestudeerd; hij komt voor in het boek het geleerde Friesland studenten van ca 1380 tot 1650. Hij studeerde in Keulen aan de Bursa laurentiana. Zijn zoon Albert heeft ook gestudeerd want hij wordt ook vermeld. Hij schreef zich in als rechtenstudent in 1594 in Franeker. Zijn andere zonen worden niet genoemd.

Zegel van Mello Coenders/Conders

Mello Coenders. Foto: Groninger archief

Waarom is de borg verlaten?

Het Oldambt viel al sinds het midden van de vijftiende eeuw onder de rechtsmacht van de stad Groningen. Dit ging jaren goed tot in 1635 het stadsbestuur de Oldambsters opdroeg kanalen dwars door hun gebied te graven. De bevolking protesteerde tegen dit bestuur. Ze gingen hun beklag doen bij de Staten Generaal. Er ontstond een conflict en de Ommelanden gingen zich er ook mee bemoeien. Uiteindelijk deed het hof van Holland een uitspraak op verzoek van de Staten Generaal. Het hof bepaalde dat het Oldambt moest luisteren naar de stad Groningen. Het Oldambt richtte toen zelf instellingen voor bestuur en rechtspraak op en verklaarden zich op 24 februari 1643 onafhankelijk.

De inwoners van het Oldambt verjoegen met 300 soldaten de drost en enkele van zijn dienaren. De drost was de hoogste vertegenwoordiger van het stadsbestuur in het Oldambt. Tijdens deze opstand werd de zoon of kleinzoon van Mello verjaagd en zijn de borg en boerderij verhuurd in 1689 verkocht en later afgebroken. Waarschijnlijk was er jaren geen onderhoud aan de boerderij gepleegd waardoor deze was verwaarloosd en werd afgebroken.

vervolg pag. 10

Beklemrecht

Bij onze boerderij hoort een boekje uit 1759 over het beklemrecht dat ligt op onze boerderij. De eerste bekleemde meier die er in genoemd wordt is Everardus Molema getrouwd met Trijntje Sijmensals of Symengalg. Zie afb 20 en 21.

Toevallig heet mijn moeder ook Molema. Zij wordt ook in het boekje vermeld als laatste bekleemde meier samen met mijn vader. De bedrag dat moest worden betaald in 1759 was honderd en vijftig carolingische gulden. Het bedrag is nu nog 160 gulden het is dus in 260 jaar 10 gulden omhoog gegaan. De betaling is aan de pastoor Themmen. Pastoor Themmen was in 1749 benoemd als pastoor in Nieuw Scheemda. De nazaten van Mello Conders of latere bewoners van de borg moeten de mensen uit het boekje die op de plek van onze boerderij woonden hebben gekend.

Beklemrecht of recht van beklemming is een eeuwigdurend ondeelbaar zakelijk recht van het gebruik van andermans grond. Het is een variant van erfpacht die vrijwel alleen in de provincie Groningen voorkomt.

Degene die in het bezit is van het beklemrecht heet de meier. De enige manier om er van af te komen is afkopen. Jaarlijks betaalt de bekleemde meier de eigenaar een vaste huursom.

Omdat deze huursom onveranderlijk is is het in de loop der jaren een relatief laag bedrag geworden. De meier ging vaak een huis bouwen bij de grond en had er dus geen belang bij dat de huur werd opgezegd. Het was voor beide partijen dus ongunstig om de huur op te zeggen, zo raakte de grond onder het huis bekleemd. Bij de reductie van Groningen in 1597 1, werden de kloosters onteigend men vond dat de goederen in een gemeenschappelijk fonds moesten worden gebracht. De inkomsten zouden ten goede komen voor onderhoud van scholen en opvoeding van kinderen. In Nieuw Scheemda werden de nieuw verworven gronden beheerd door de drost Mello Conders.

Conclusie:

Het leek mij wel een leuk onderwerp om te gebruiken voor het profielwerkstuk maar ik vreesde dat er niets over te vinden was. Maar met de goede hulp en de juiste boeken vind ik dat ik het nog aardig ver heb weten te schoppen. Ik moest er wel met het hoofd bij blijven en niet het onderwerp te breed maken. Je komt zoveel dingen tegen die je ook kan uitzoeken bijvoorbeeld over de familie. Als je een keer begonnen bent gaat het best wel makkelijk. Het is niet vervelend om dingen op te zoeken etc. Je hoeft niet een heel boek te lezen alleen een beetje doorneuzen.

Ik vond het ook leuk om meer over het verleden van ons dorp te weten te komen. Het lijkt zo best dichtbij. Ik vond het wel lastig om van al die losse stukken die ik had gevonden een verhaal te maken. Ik kwam ook steeds weer nieuwe dingen tegen die ik ook wilde vermelden.

Mijn hoofdvraag heb ik wel beantwoord en met een tekening duidelijk proberen te maken. De deelvraag waar de borg heeft gestaan is ook duidelijk geworden.

Wie de bewoners waren heb ik nog wat vraagtekens bij. Mello Conders was de eerste bewoner maar wie na hem kwamen is niet duidelijk. De reden waarom de borg is afgebroken blijft ook gissen. Het zou kunnen dat de drost verjaagd is tijdens de onafhankelijkheidsverklaring van het Oldambt. En dat de borg leeg achter bleef en daardoor werd verwaarloosd zodat hij moest worden afgebroken.

We zullen het nooit weten maar het is wel leuk om nu een wandeling te maken over de klei en dan weten dat er vroeger al veel gebeurd is.

WINSCHO

INGEZONDEN

De redactie van Nieuwswaar kreeg onderstaande brief van Geert ten Hove. Hij schreef dit stuk in 2001 ivm een reünie, het gaat over zijn tijd op de Meester Sportel School. Een leuk stuk voor diegene die deze tijd hebben meegemaakt, maar ook interessant voor andere om een indruk te krijgen van deze periode in het dorp.

Terugblik door Geert ten Hove.

In 1959 ben ik op school gekomen.

Mijn eerste juf was mevrouw Haak-Biewenga, de moeder van de latere directeur van de school.

Van de eerste twee jaar herinner ik mij niet veel, wel dat de juffrouw erg streng was. De directeur in 1959 was meester Sportel en ook hij was een erg strenge meester. Wij gingen altijd lopend naar school, want de kinderen die voorbij café Eelssema ('t Schoevertje) woonden mochten op de fiets komen.

De tweede en derde klas waren voor mij prettige jaren, want toen kreeg ik les van meester Hadderingh. (getrouwd met Geertje Haan).

In het jaar 1963 was de winter erg streng en is er veel sneeuw gevallen.

We hadden veel plezier op weg naar school.

Meester Sportel nam afscheid toen ik in de derde klas zat en mevr. Drent- Haak volgde hem op. Willy Magnetika (Elzo Niewold) trad voor ons op, op de schoolzolder. Meester kreeg als cadeau een zwart-wit t.v. Dat was iets bijzonders in die tijd.

In de vierde klas kreeg ik les van juf Haak.

Ze ging veel met ons de natuur in.

Bloemen en planten werden verzameld en in de klas benoemd en besproken en ook gedroogd.

Ook deden we klusjes in de schooltuin.

Meester Hadderingh gaf handenarbeid. We hebben heel wat afgeknutseld in die tijd.

Ook Sinterklaas vieren was leuk.

Ruim voor 5 december werden alle leerlingen in één lokaal gezet en werden de traditionele Sinterklaasliedjes ingestudeerd.

De dag zelf werd gevierd op de schoolzolder.

De jongere kinderen kregen een speeltje, de oudere een boek.

De negerhut van Oom Tom en Robinson Crusoe zijn nog in mijn bezit.

De schoolreisjes van klas 1, 2, 3 en 4 gingen vaak naar verkeerspark Assen, dierentuin Emmen en speeltuinen Norg en Harkstede (cake walk).

De klassen 5 en 6 gingen op Schoolkamp. Die werd gehouden in de tuin van de pastorie.

's Morgens gingen we dan naar school en 's middags op excursie, o.a. naar de Martini Kerk in Groningen.

Vrijdags werd er 's avonds een toneelstukje opgevoerd en tot slot was er een kampvuur.

Eén keer per week kregen we ook godsdienstles.

De schoolarts en de tandarts kwamen ook periodiek de school bezoeken.

Ook was er een logopedist.

De zolder op school werd soms omgetoverd tot bioscoop, want daar werden films gedraaid van de N.O.F. (Nederlandse Onderwijs Film).

Gymmen deden we in de oude school.

Als het mooi weer was speelden we slagbal op het voetbalveld naast de school.

Nu, anno 2000, als ik dit schrijf en terugkijk op mijn lagere schooltijd, hebben we toch wel op een moderne school gezeten, met veel aandacht voor de natuur.

Ook het organiseren van een schoolkamp was in die tijd toch erg modern.